

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szá. n.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Több-szöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Magyar iparpártolás és a Fmke.

A Nyitramegyei Gazdasági Egyesületnek a magyar ipar és kereskedelem tárgyában a vármegye törvényhatóságához intézett indítványa a legnagyobb figyelemre érdemes.

Eltételezve azoktól az elvi szempontoktól, melyeket a sokoldalú tudással, alapos tárgyismerettel megírt indítvány kidomborított, mint a nemzeti közgazdasági politika mindmégannyi sarkpontjait, az a gyakorlati útmutatás, mely a hazai ipar és kereskedelem pártolására vonatkozólag ebben az indítványban foglaltatik, nagy kihatású eredményeket szülhet, ha t. i. az indítványt nemcsak meghallgatják és elfogadják, hanem a szerint eljárni, cselekedni is fognak.

A mi különösen a hazai ipar pártolását illeti, minden intézkedés, a hatóságoknak minden olyan ténye, melylyel a honi ipar termékeit felkarolják és a külföldi ipartermékektől a fogyasztási piacot elhódítják, egyet jelent a magyar ipar fejlesztésével, mert ez utóbbinak alapfeltétele a nagymérveket öltő ipari fogyasztás, mely nélkül az ipar fejlesztése lendületet nem nyerhet.

Nagyon kívánatos, hogy a hatóságok, melyek az ipari fogyasztások terén tekin-

télyes tényezőkként szerepelnek, megszívleljék azt a hazafias felhívást, mely a gazdasági egyesület indítványából hangzik feléjük.

De kívánatos, hogy egyesület, társulatok, sőt egyesületek is szükségleteik beszerzésével azokon a nyomokon haladjanak, melyeket ez az indítvány megjelöl.

Azért csak sajnálni tudjuk, hogy egy olyan kiválóan magyar jellegű és nemzeti misszióra hivatott intézmény, mint a Fmke, az ő ismeretes gyufa spekulációjával, mely egyébként elég jól jövedelmezett az egyesületnek, osztrák ipari gyártmányok nyitott utat a magyar fogyasztási piacra. Nem szolgálhat e tekintetben az igazgatóválasztmány mentségeül az a körülmény, hogy midőn az egyesület az Unió-gyárral szerződött, világosan kikötötte, hogy a gyár magyar gyufaterméket bocsát forgalomba, mert mint lapunk előző számában is jelezve volt, a ki osztrák gyárossal jövedelem-százalékra szerződik, az előre tisztában lehet azzal, hogy szerződésével nem a magyar ipar érdekét fogja előmozdítani, hanem csak az üzleti nyereséget.

Ámde egy kultur-egyesületnél, vajjon olyan elsőrendű szerepet játszhatik-e, az üzleti haszon, a jövedelemgyarapítás szem-

pontja? Bármilyen nagy szüksége van is egy kultur-egyesületnek anyagi eszközökre, soha sem szabad szem elől téveszteni azt, hogy ezen eszközöknek a megszerzése nem történhetik olyan módon, mely más nemű nemzeti érdekeknek a kárát vonja maga után. Az országnak közgazdasági fejlődése ez időszerint sürgősebb nemzeti érdek, mint a magyar kultúra terjesztése, mert a kultúra csak akkor hódít, ha magával hozza az anyagi boldogulás eszközeit azokhoz, a kiket meg akar hódítani.

Hivatásának feladataihoz méltóan járna el a Fmke, ha ipari vonatkozású vállalkozásait kizárólag a saját tulajdonába venné át, újabb vállalatokat pedig csak saját tulajdonjogának biztosításával alapítana, mert csak így lehetne a magyar ipar érdekeit minden oldalról a károsodástól megóvni. Különösen egy gyufa-gyárnak a felvidék valamelyik gócpontján való felállítása, azt hisszük oly vállalkozás lenne, mely nem csak a magyar gyufaiparnak használna, hanem az egyesületnek is igen tekintélyes jövedelmet hozna.

Hasonlóképpen kiterjeszthetné figyelmét a Fmke a textil ipar azon termékeire, melyek a felvidéki nép között legjobban el vanna terjedve de a melyeknek legnagyobb része Morvaországban ily

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Az ó-római hirszolgalat.

A ki a caesarok-korabeli római politikai és társadalmi élet dús kifejlődését szemléli, az a kérdés merül fel előtte: Mint rendeződtek el a bonyolódott szálak oly élettelen szövedékké, mikor a modern nyilvánosság főszöke, a hírlapok hiányoztak?

A könyvnyomtatás tudvalevőleg csak közel másfélszáz év után kezdődik Guttenberggel. Még később fejlődött ki az alkalmi röpiratokból, melyeket kiválóan fontos eseményekről ad hoc nyomattak és terjesztettek, a rendes hirszolgalat, mely végre a ma oly bő virágzásban álló hírlapírásban esücsösödött ki.

Mindez ép oly ismeretlen volt az Augustus és Nero alatt élő polgárok előtt, akár az ágyú, vagy vasút. És mégis kellett bírnia a kétmillió lakóval bíró Róma bonyolult szervezetének bizonyos érrendszerrel, mely életben tartsa, mely a nagy és kis, a külső és belső események szükséges ismeretét céltudatosan közvetítse és így az egyes városrészek között nemcsak helyi, de szellemi összekötő kapcsolatot is létesítsen.

Mint tudta meg a római, mit határozott a senatus délelőtti ülésében? Ki vitte a nép közé a császár szavait, melyeket az ünnepélyes reggeli fogadtatásnál a főkamarsóhoz intézett; a trefát, melyet a praetorium praefectusa (a testőrség parancsnoka) a titkári hivatal előjárójával szemben engedett meg magának? Mily uton jutottak a legfrissebb hírek a parthusok határáról, vagy a legújabb kis ázsiai földrengés részletei oly pontosan és általánosan a közönség tudomására, hogy a milviusi hid és a drususi diadalív között egyszerre másról sem esett szó? Mily forrásból merítette a római dáma azt a hírt, hogy Sempronia, a kapuai milliomas leánya, Lucius Pacuviussal, a büszke nemes senator fiával a confarreatio szent állapotába — gabonaáldozat által megszentelt teljházasságra — lépett? Ki jelentette a római háziasszonyoknak, hol vehet legolesőbban friss tejet és illatszert? Mindennek meg kellett lennie a maga esatornájának, melyen át az érdekeltekig jutott.

Nos, a caesarok Rómájának négy faktora volt, melyek a jelenkori hatalmas rotációs gépeket és stereotypengereket legalább félig pótolni voltak hivatva.

Az első és legközönségesebb, már a legrégebb időben is hathatós tényező, mely egy-

szersmind délel terjedtebb is, miat nálunk: a szájról-szájra való adás.

A délvideki nép ma is, ha nincs munkája, az utcán él.

Aki először jön Rómába, elsodálkodik, hogy az emberek pl. a piazza Colonnán mit ácsorognak henyén minden órában — zsebre vágott kezekkel, csoportokba verődve, itt hallgatézza, ott fecsegve. Meg meglepőbb az ácsorgás az új római phanteon-téren, a parasztnak vasárnapi gyűlhelyén. Azt hiszi az ember, országos vásárt lát, míg csak észre nem veszi, hogy itt sem nem árul senki, sem nem alkuszik, hanem csak hallgat és trécsél. A római paraszt, a ki nem olvas ujságot, itt szerzi meg szellemi hetiszükségletének kielégítését. A. tudja ezt, B. amatt. Van az embernek a városban komája, nagybátyja, jó barátja: szóval az ujságok — a kamara megnyitásától, a via condotti kravallumig — szóba jönnek és a derek condating abban a tudatban bucsuzik a szeretett fővárostól, hogy ő ismét a kor szekerevel egyazon kerékvágásban halad tovább.

És így volt a caesarok Rómájában.

Formális „fecsegőhelyek“ — úgynevezett stationes — voltak, a hol mindenről, „az ujtól a legújabbig“ értesült az ember, — szellemi börzék, ahol folyton „adnak“ és „vesznek“.

nemű termékekben gazdag piacról szállítatnak hozzánk drágán és az osztrák ipar rengeteg hasznával.

Tudjuk nagyon jól, hogy a Fmke nem alakulhat át országos, vagy felvidéki iparvállalattá, pénze nem arra való, hogy azt gyárakba, szövőszékek és faragó műhelyekbe fektesse, — ámbar a népipar, mint a közkulturának egyik eszköze, nem áll távol az egyet céljaitól, — tisztviselőinek nem az a feladatuk, hogy iparügynökök, felügyelők, vállalkozók legyenek, s azért nem is akarjuk, hogy a Fmke saját pénzét fektesse az ilyen vállalatokba és tisztviselőiből iparosokat csináljon, mert erre semmi szükség nincsen. Hanem igenis van a magyar bankokban elég pénz, melyet az illető bankok készséggel fektetnek be a Fmke vállalatába, különösen, ha ezen vállalatok állami kedvezményben fognak részesülni. Alkalmas iparvezetőket is találhat az egyet, a kiknek fizetése mindenesetre kevesebbet fog kitenni, mint a mennyit ki tesz az a tiszta haszon, melyet az idegen vállalkozók zsebre vágnak.

De akár beválik az önálló vállalkozásnak ez a terve, akár nem, a Fmke-nek arra az egyre mindenesetre törekednie kell, hogy külföldi tőkével soha semmiféle szolidaritást ne vállaljon, a mennyiben pedig már vannak ilyen vonatkozásai, ezeket multhatatlanul megszüntesse. Minden külföldi tőke a hazai tőkétől és egyúttal a hazai ipartól vonja el az élet-erőt. — Azért, ha már az országban nem volna elegendő tőke iparvállalatok létesítésére, a miben kételkedünk, inkább ne szülessék meg egyik-másik iparág és inkább szüneteljen a már meglevő ágak üzeme, mint sem hogy külföldi tőkének szolgáltatassuk ki a magyar fogyasztási piacot.

Kisebb baj az, hogy pénzünk a külföldre megy ki egyes ipari termékekért, mintha a beözönlött külföldi pénz ipar-

termelésünket lefoglalja. Van ugyanis magához való esze a külföldnek, hogy ha már bejutott hozzánk, akkor itt egyúttal a monopoliumát is biztosítja azon a téren, melyet elfoglalva tart, és ezzel a magyar ipar fejlesztését beláthatatlan időkre lehetlenné tege.

Itt van egy közel eső példa. Négy angol milliomos Pozsonyban cérna-gyárat alapított, különféle kormánykedvezményekkel. Ezek az emberek annyi rengeteg pénzzel rendelkeznek, hogy velök magyar vállalkozó sohasem versenyezhet, s így még a lehetősége is ki van zárva annak, hogy a jövőben egy magyar cérna-gyár alapíttassék az ország bármely részében, mert pozsonyi vetélytársa akkor tiporhatná el, a mikor akarná.

Ilyen politika minden lehet a világon, csak nem magyar iparpolitika.

Az tehát a végső szavunk, hogy ha a Fmke iparvállalatokkal bármilyen szolidaritásba lép, ne adja oda magát cégéről külföldi tőkének. Mert így nem lehet hazafias missziót teljesíteni. A mit aztán az ilyen kultüregyletekkel nyerünk a révén, azt elvesztjük a vámon.

Megyei közgyűlés.

Dr. Kramolin Victor bevezető beszédében melegen emlékezik meg Horánszky Nándorról, providencialis férfinak nevezi, ki 30 évi önzetlen működése által pártkülönbség nélkül mindnyájunk tiszteletét kivívta. Azután „le roi est mort, vive le roi“, hasonló dicsőretekkel emlékezik meg Láng Lajosról. Először azt gondoltuk, hogy az elismerés az érdemnek szól, s csak most látjuk, hogy nem annak, hanem a miniszternek. — Dr. Adda Victort tb. főorvossá, Abaffy Emilt tb. főbíróvá és Rudnyánszky Györgyöt tb. szolgabíróvá nevezte ki a főispán, ami látható örömet okozott a kinevezetteknek.

Ezután kezdődött a több mint 130 pontból álló tárgysorozat elintézése.

Nálunk a közgyűlés egészen kárba vesztett munka. Amit az állandó választmány határoz, azt elfogadja változatlanul a közgyűlés. Legfőleg az ellenzék elmondhatja panaszait, kifogásait, de

hogy azokat meghallgassák, arról hiába ábrándoznánk. A közgyűlés az első nap lemorzsoló 20 pontot, a második nap — mely a naptár tanúsága szerint most tavasszal éppen két perccel hosszabb az előbbinél — letárgyalta 110-et. Szinte elszédülök, ha elgondolom, hogy ha a közgyűlés még három napig tart és ha hasonló hatványban dolgozik, ugy letárgyalhatók volna az egész huszadik század tárgysorozatát.

A gyűlés csak mérsékeltlen van látogatva. A liberális disszidensek az ablak alatt elvonuló „vándorok padján“ foglalnak helyet, csak Gyürky dr. és Kostyál Miklós dr. ülnek a zöld asztalnál.

Az ellenzék szintén csak mérsékelt számmal jelent meg.

Sándorffy Nándor lopassói plebános kifogásolja a pöstyéni járási faiskolák felügyelőjének, Ribarits Jakabnak kinevezését, és a járási tanítónak tiltakozását adja tudtul Ribarits kinevezése ellen. — Markhot ellenzi, Mérey Lajos megdöbbenő kijelentést tett, hogy Ribaritsnak a pöstyéni szolgabíróaságból el kellett mennie és megis járatlansága dacára e téren kineveztek. — Az alispán kijelenti, hogy Ribarits betegsége miatt nyugdíjazva lett, (és mégis faiskola-felügyelővé neveztek ki! ami bizonyosan fáradsággal van összekötve.) Libertiny Gusztáv a tanítókat védelmére kél és ajánlja, hogy a tanítókat hasonló esetben előnyben részesítsék. Egyúttal javasolja, hogy Sándorffy indítványa az alispánnak kiadassék, melyhez ugy Sándorffy, mint Mérey Lajos hozzájárulnak.

Hevesmegye Rákóczy, Tököly és Bercsenyit diffamáló törvények törlését és Kossuth Lajos érdemeinek törvénybe való iktatására vonatkozó átiratát egyhangulag elfogadta a közgyűlés. Dr. Kostyál Miklós ezen átirat olvasásánál egészen szakított szokott monoton hangjával és lelkes pathoszsza adta elő ugy ezt a szöveget, mint a következőt, mely Arad város azon indítványára vonatkozott, hogy Budapest mielőbb állítsa fel Kossuth Lajos szobrát.

Élénk vita fejlődött ki Nagy-Várad átirata felett, mely az önálló vámterület felállítására vonatkozik.

Petrovics László élénk hangon javasolja az átirat elfogadását. Petrovics kiváló szónoki, szép csengő ércs hangja előnyösen ajánlja őt hallgatóinak figyelmébe.

Mérey Lajos hazafias pathoszszaal zengő hangon, gyújtó lelkesedéssel követeli a közös vámterület megszüntetését. Elismeri a főjegyző ragyogó tollát, de tagadja okoskodásának helytelen-

Rómában nem voltak, ha itt-ott engedelmel, vagy sem, egy-egy szobrot ilyféle rajzra fel is használtak.

Hivatalosan a falragaszokra bizonyos élesen határolt, fehérre meszelt falak rendelkez, kivált a sarokházakon. Egy-egy ily részt „album“-nak (albus = fehér) neveztek. Hosszú, vörösbarna betűkkel — hirdetési díj elleneben, melynek nagyságáról mit sem tudunk — minden képzelhető dolgot hirdettek itt: elveszett utazókosarakat, lopott borkancsókat, szökött rabszolgákat, ünnepi programokat és választási felszólításokat.

Pompéjiben több ilyen még olvasható albumot találtak.

Bizonyos Paratus pl. az ádílvasztásnál album-hirdetés által csinál hangulatot Pansa jelölt mellett, míg Philippus hasonló célból Caius Aprasius Felixet ajánlja.

Hasonló felszólítások történnek egyes céhek: hordárok, kőművesek, gyümölcsárusok, ácsok, aranyművesek részéről is.

E pingált manifestumok tartalma élénken emlékeztet a jelenkori hasonló hirdetésekre. A jelölt mindig kitűnő polgár, emberséges ember, bizalomramelőt jellem; azt is kilátásba helyezik, hogy az ajánlott jelölt megválasztása esetén va-

összes rikkancsait szeretné mozgásba hozni, hogy barátja eltűnt kedvesét megtalálják.

Caius Petronius Arbitr, ki az ifjabb Plinius és az epigramm-költő Martial mellett a legfontosabb forrásul szolgál a Krisztus utáni első század kulturállapotának tanulmányozásánál, szó szerint így szól:

„Egy rikkancs jött a tanyára, egy nyilvános rabszolga és tetemes embercsoport kíséretében. Egy faklyát forgatott, mely inkább füstölgött, mint világított és aztán hangosan ezt kiáltotta: Nemrég egy Giton nevű, tizenhat éves, göndör haju, gyenge testalkatú és szép külsejű rabszolga veszett el valamely fürdőhelyen. Aki visszahozza, vagy megfelelő értesítést mond róla, ezer sester-ciusnyi jutalmat kap.“

Ugy látszik, e kikiáltás megfelel a mi modern hasonló kárvallási hirdetményeink szövegének a lapok hirdetési rovatában.

Az órómai nyilvánosság harmadik tényezőjét a falragaszok adták. E kifejezés nem veendő szó szerint, mivel az e nemű hirdetéseket nem ragasztották fel a régi Rómában, hanem felrajzolták, — oly mód, mely legujabban ismét alkalmazásba jött.

Oszlopok és hasonló eszközök, melyeket pusztán nyilvános falragasztás céljából állítanak,

seget. Szerinte a külön vámterület felállítására nem kell egyéb, mint a „hit és bizalom“.

Mérey Lajos előadása fölér egy egész párttal. Ekesszólása oly elragadó, hogy ő a valótlan-ságot is képes volna igaznak bebizonyítani. A felhozottakra beismeri, hogy 1873. óta Budapesten megtízszereződött a részvénytársaságok száma, de az államadósság 5 milliárddal szaporodott és az állam azóta 100 millió értékű államvagyonot pocekkolt el.

Emődý József a közös vámterület mellett tör landsát. Érdekes két matador egymás mellett. Egyik is, másik is nagy tudását viszi a küzdelembe, mindegyik meg van győződve a maga igazáról. De Emődý ezuttal mégis felülmúlja Méreyt, mert mellette van a hivatalos többség.

A nemzetiségi kérdés.

Az alispáni jelentésnek a nemzetiségi kérdésre vonatkozó pontjánál nagy arányokat öltött vita keletkezett, melyet dr. Franciscy Lajos vezetett be a következő beszéddel:

*Méltóságos Főispán Úr!
Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!*

A napirenden levő alispáni jelentés megemlékezik a vármegyében uralkodó nemzetiségi viszonyokról, még pedig olyan módon, mely az ezen viszonyokat tüzetesebben nem ismerő körökben aggodalmakat kelthet.

„Szembeötlő tünetei a pánszláv propaganda újabb hódításainak vetődnek felszínre“, mondja a jelentés. „Az akció nagyobb hévvel s leleplezetlenebbül foly, mint bármikor azelőtt. Es új területekre is árcsap, melyek a ragalytól ekkoraig megfertőzve nem voltak.“ Két ilyen új, a pánszlávizmussal ragályától megfertőzött területet emlit az alispán ur, a galgóci és a póstyeni járásokat, melyekben, mint mondja, a pánszláv eszmék kultuszának izolált jelenségeivel találkozott.

Jelentésének további folyamán elmondja az alispán ur, hogy a pánszláv propaganda terfoglalásával szemben a hatóságok minden igyekezetük dacára sem nyújthatnak a magyar nemzeti állam eszmének kellő védelmet. Sőt éppen a hatósági közegek szigorú kötelességere, a törvény és jogrendhez való feltétlen ragaszkodásnak gonddal megóvott elve az, a mi miatt csak a legkritikább esetekben védekezhetnek a nemzeti érdekek ellen szőtt armányokkal szemben.

„Iskola és egyház, bankok és egyesületek szöveteznek a nemzetiségi akció támogatására; terjednek és erősödnek a tót kulturális és gazdasági érintkezéseknek halóvetései.“

Ezeknek a kijelentéseknek, melyektől a nyílt őszinteséget eltagadni nem lehet, hiszen a vármegye első tisztviselője terjesztette azokat a törvényhatósági bizottság színe elé, van egy közös jellemvonásuk, az t. i., hogy nagyon általánosak. A vármegye közönsége ebből a nagy arányokban körvonalazott rajzból, melynek egyetlen része

sincs kidolgozva, a szóban forgó tárgyról, a nemzetiségi mozgalmak természetéről, azoknak hullámveréséről, terjedésüknek kihatásairól nem nyer tiszta képet, s ennél fogva az ügynek állásáról nem alkothat magának kimerítő fogalmat.

Én legalább az alispáni jelentés után is csak annyit tudok a vármegye nemzetiségi viszonyairól, a mennyit azelőtt is tudtam. Tudom azt, a mi hosszú idő óta köztudomású, hogy van a vármegye egyes területein pánszláv propaganda, tudom, hogy ennek a propagandának a működése néhány év óta megelénkült, s ennek folytán a tótság nemzetiségi törekvései is erőre kaptak.

Ezek köztudomású tények s épen ezért az alispáni jelentésnek ezen része felett bátran napirendre lehetne térni. Van azonban t. törvényhatósági bizottság, a kényes ügyekre vonatkozó jelentéseknek, ha azok nagyon általános keretek között mozognak, egy nagy hibájuk, és ez az, hogy a mint nem domborítják ki teljesen a felszínre vetett ügynek a képet, úgy igen könnyen félreértéseket támaszthatnak, s ezek révén a közfelfogást téves irányba terelhetik.

Ilyen félreértést támaszthat az alispáni jelentésnek az a kitétele, hogy a nemzetiségi területeken iskola és egyház, bankok és egyesületek szöveteznek a nemzetiségi akció támogatására. Ez a kitétel ilyen nagy általánosságban megfogalmazva, úgy hangzik, mintha az említett területeken, az egyházi és iskolai testületek, a pénzintézetek és a különféle egyetek között szövetség állana fenn mely rendszeres működéssel, celszerű munkabeosztással a nemzetiségi mozgalom erősítésére irányulna. Ez a vád hallatszik ki az idézett kitételből, s a vád egyformán látszik sujtani minden egyházi és iskolai testületet, minden társadalmi szövetezést, mely azokon a vidékeken letezik.

Sujtja tehát a vád, a nemzetiségi vidékeken működő katolikus egyházközegeket és iskolákat is, sujtja azokat az egyleteket és szövetezetekeket is, melyek a katolikus egyház papjainak vezetése alatt állanak.

Ám jó, ha találkozik valaki, a ki ezt a vádat abban az általánosságban, a melyben az az alispáni jelentésből kihagyzik, a nemzetiségi vidékeken működő katolikus egyházi és iskolai testületekre vonatkozólag bebizonyítja, én a vád ellen egy szóval sem fogok tiltakozni. De a míg e vád be nem igazolatik, addig annak általánosítását igazságtalan dolognak tartom, mely ellen az ellenzek nevében tiltakozom.

Annál nyomatékossággal kell hangoztatnunk ezt a tiltakozást, mert a nemzetiségi vidékek katolikus papságának hazafiai jó hírneve a jelen év folyamán egy ízben már súlyos sérelmet szenvedett, a vármegye egyik önkormányzati szerve részéről. A közigazgatási bizottság ugyanis, január hóban tartott ülésében tárgyalta az egyes szolgabírák jelentéseit, melyekben azok a nemzetiségi viszonyokról szerzett tapasztalataikról számoltak be. A szenici főszolgabíró jelentése szerint az összes lutheránus papok, a hitközségi

tanítók, valamint csekély kivétellel a katolikus papság is a pánszlávizmust terjeszti a járás területén. Működésük tere egy a magán érintkezés, mint a templomi szószék. Eszméik terjesztésére felhasználják a pánszláv sajtótermékeket és ugyan erre a célra használják fel a járásban levő hitel és fogyasztási szövetezetekeket.

Ezeket jelentette a szenici főszolgabíró és jelentése bejárta a fővárosi lapokat is, melyek ezt a jelentést terjedelmesen megtárgyaltak és természetesen pálcát törtek a jelentésben említett pánszláv agitátorok felett, és így pálcát törtek a szenici járás katolikus papsága felett is, a mely a jelentés szerint csekély kivétellel, szintén a pánszláv propaganda szolgálatában áll.

E vármegye magyar érzelmű papjait, a kik az én tudomásom és tapasztalatom szerint a vármegyei katolikus klerusnak 99 százalékát képezik, nagyon érdekelnék azok a csekély kivételek, a kik a szenici járásban az ottani főszolgabíró szerint hívek maradtak a magyar állam eszméhez, úgy hogy nemzeti szempontból semmi kivetni való ninesen bennök. Ezeket a csekély kivételt képező derék férfiakat rokon érzelmünkkel fogva nagyon szeretnénk megismerni, hogy bajtársi kezet foghatnánk velök.

Ámde sem a szenici főbíró ur, sem a közigazgatási bizottság ezeket a derék kivételeket nem említette fel, talán azért, mivelhogy nem arról volt szó, hogy kik magyar érzelműek, és kik teljesítenek azon a vidéken hazafias missziót, hanem csak arra vonatkozott a kérdés, kik állanak a pánszláv törekvések szolgálatában. Igen ám, de ha a kivételeket nem ismerjük, akkor hogyan igazodjunk el annak a kérdésnek a megitélésénél, hogy a szenici járás katolikus papjai közül ki magyar érzelmű, és ki nem az? A lutheránus papok a közigazgatási bizottság tudomása szerint mindnyájan a pánszlávizmussal terjesztői a szenici járásban, de hát kiket tartunk ilyeneknek a járás katolikus papjai közül?

Ilyen bizonytalanságot szül és a bizonytalanság révén a gyanúsítás szegényeibe kever ártatlan embereket minden olyan eljárás, a melynél szigorú megkülönböztetés nélkül általánosítjuk a megbélyegző vádatokat.

Hogy jövőben ilyen sertő, elkeseredést szülő és a közigazgatási közegekkel való éles meghasonlásra vezető eljárás elő ne forduljon, erre vonatkozólag bátor leszek beszédem végén egy indítványt a t. közgyűlés elé terjeszteni.

Most azonban ki kell még terjeszkednem az alispáni jelentésnek egy pontjára, melyet ha híven jellemeznék akar valaki, a t. szabadelvűpárt szótárából kell vennie a jellemzéshez szükséges kifejezéseket, azt kell ugyanis mondanom, hogy azt a pontot a legsötétebb reakciónak a szelleme lengi át.

Azt mondja ugyanis az alispán ur a nemzetiségi viszonyokról irt jelentésének a végén, hogy annak az ideális szabadelvűségnek, mely a jogállam nimbuszával ragyogja be közintezményeinket, a nemzetiségi viszonyok kialakulásában örömet hozó gyümölcsei nem teremnek, ennél

lamely baj orvoslást nyer, pl. a kenyérhiány, miről Pompéjben gyakori panasz volt.

Egy ó-classicus ünnepi program, mely album révén ismertté lett; így hangzik: „Aulus Suettius Cerius adil gladiator-társasága május 31-én lép fel. A bajvivással nagy állatmutatványok lesznek összekötve. Az arenát sátorponyva fogja védeni a napsugarak ellen. Szagos vizű permetezés is lesz. Harminc pár gladiator!“

E program, mint látni, sommásan van adva. Közönségesen a hirdetések a gladiatorok neveit is tartalmazták, — mint nálunk a színlapok a színészekét — nemkülönb a párokat és fellepés sorrendjét. Azonkívül a részletes programokat kéziratilag — papíron vagy pergamenen — többszörösítették és a kihordó által nyilvánosan kiosztották.

Üres bérlakások, családi események és hasonló dolgok is, melyek manap a lapok híreit adják, kerültek az albumra. Sőt egy része kisebb privát-levelezés természetével bír. A nagyvárosi lapok apró-hirdetéseivel hasonlókat találtak a pompéji hazak falain; pl. „Augia szereti Arabienusát“ diszeleg pompás betűkkel. A Mercur-utának egyik hazán a Psyche szó szívébe van írva. Masutt valaki határozott satirikus célzattal egy fiatal számar születését rajzolta fel, mely tréfa

bizonyosan nagy örömet szerzett szellemes szerzőjének.

Az ó-római nyilvánosság negyedik és legkiválóbb tényezője az 59-ben K. e. Julius Caesar által alapított római újság: Acta populi Romani diurna, azaz: A római nép napi cselekedetei.

Az acta diurnának már csak azért is fontos tényezői voltak a nyilvánosságnak, mert számtalan példányban a provinciákba küldettek, míg az előbbi három tényező természetesen a fővárosra szorítottak.

A római újság körülbelül mindazt hozta, a mit ma a napi sajtó; vezércikkeket jelentős napi eseményekről, törvényhozói és hadi cikkeket, udvari híreket, kamarai híreket, tartományi levelezéseket, családi híreket, szín és cirkuszjegyzékeket, különféleket stb.

Megbecsülhetlen volna ránk nézve a közvetlen bepillantás egy ily Acta Diurna számába, sajnos azonban semmi sem maradt ránk, jöllehet a teljesen eikészített originális példány lemásolás után az államkönyvtárba vándorolt, hogy később az exakt, autentikus történetírás anyagául szolgálhasson. A római államkönyvtár azonban megbecsülhetlen tartalmával a századok folyamán nyomtalanul eltűnt: ami litteralis és történeti

töredékekben fennmaradt, az más uton módon talált utat az utókor számára.

Hol volt a lap szerkesztősege, afelől biztos tudomásunk ninesen. A főszerkesztő bizonyára tekintélyes állású férfiú volt; állami hivatalnok, akinek összeköttetései voltak az udvarral, a senatussal és az államhivatallal egyaránt.

Még az esti órákban, de legkésőbb hajnalban kézhez kapta az anyagot, legtöbbnyire már készen. A senatus üléseiről szóló hírek kiválóan a szónokok megnevezésére és a hozott határozatok szöszerint való közlésére szorítottak. Az államhivataltól nyújtott közleményeket is készen kapta, úgy hogy mindjárt a számba felvehetőek voltak. Többnyire csak a bőviben beerkezett városi újdonságok, a depeschek, melyeket a császári futárok a provinciákból hoztak Rómába és a főszerkesztőnek is kézbesítettek, kívántak némi feldolgozást.

Hogy a császár irányában a loyaltás a római lapban rendkívül erős volt és alkalomadtán servilizmussá fajult, arról biztos adataink vannak. Tudjuk, hogy a senatus a trón iránti hódolatában gyakran lelkes felkiáltásokban tört ki, e felkiáltások s ismétlésök száma az acta diurnába került, mint manap a színpadon a szerző és a szereplők kihívása.

fogva ő végzetes veszélyt látva abban, ha a jogállam nagy eszméje felé való törekvést nem előzné meg a magyar államnak nemzeti létfeltételeiben való megerősítése.

A magyar jogállam felett ilyen sújtó ítélet olvastam már nemzetiségi programokban, de magyar embernek az iratában meg soha. A jogállam a magyar közéletben olyan államot jelent, melynek összes közintézményei a törvény, jog és igazság hármasszikiabercen nyugosznak. Azt hiszem, nem csodálom abban, hogy az alispán ur is ebben az értelemben használta a szót. De akkor azután az alispán ur nem mást fejezett ki, hanem csak azt, hogy Magyarországon a törvénynek, jognak és az igazságnak uralmával a nemzetiségi viszonyokban áldásos eredményeket elérni nem lehet.

Ezzel a tanúval az alispán ur megkésétt, mert az a férfi, a ki ezen tannak a szellemében eljárva, a jogot, a törvényt és az igazságot a közintézményekből kiküszöbölte, már három év óta nem ül a kormánypolcon. Utódja, a mostani miniszterelnök, a jogállam hívének vallja magát és egyenlő osztályozásával a törvénynek és jognak igyekszik kormányozni, ambar sajnos a periferiákban törekvései jelentékeny részben meg hiúsultak, mert itt meg mindig visszasírják azt a korszakot, mely a szabad gazdálkodás rendszerének kedvezett és a kormányzatot főképp a tisztviselőkre nevére igen kenyelmessé tette.

Nem tudom vissza fog-e térni még ez a korszak, — nem igen hiszem, — de az bizonyos, hogy a jelen kormányzati viszonyok a jogállam jegyében állnak, ebben a jegyben áll az ország közszelleme is, s azért, ha valaki, a kinek a közügyek vezetésében nagy és tekintélyes hatásköre van, a jogállam eszméje felé való törekvést időszertelemnek tartja, az ellenkezésbe jön a kormány kitűzött programjával, ellenkezésbe jön egyúttal az ország közszellemével.

Hogy az alispán ur, a mennyiben a jogállam eszméje ellen való állásfoglalásával ellentétbe jött a kormány programjával, mikép fogja ezt az ellentétet kiegyenlíteni, ahhoz nekem, mint ellenzéki embernek, semmi közöm nincsen, de mint a hazai közéletnek egyik szerény munkása, megragadom az alkalmat a magyar jogállamhoz való feltétlen és törhetlen ragaszkodásom kifejezésére. Mert én a magyar történelemnek magyar szellemű kutatóiból azt tanultam, hogy nemzetünknek kormányzó bölcsesége, vezérszerepre való rátermettsége, a törvény, jog és igazság szigorú tiszteletében nyilvánult legerősebben. Azt tanultam, hogy a nemzet éppen e nagy közjavak szigorú tiszteletétől vezéreltetve, azoknak áldásait az országban lakó minden nemzetiségre kiterjesztette, egyenlő mérvben, minden megszorítás nélkül, s ezzel a nemzet testvéri kapcsolatban magához fűzte az országban lakó nemzetiségeket, egybefűzte őket saját lelkével, saját szívével, hogy vele együtt munkálkodjanak a haza nagyságán, ha kell, vele együtt vérezenek a haza földje, alkotmánya és szabadságaért.

A történelemnek ezen tanulságát meg kell

Trebellus Pollio a II. Claudius trónralépte alkalmából tartott senatus ülésről adott értesítést bizovnyal az acta diurnából vette. Így ír: „A császári követség meghallgatása után a senatus így kiáltott fel: Claudius Augustus, az istenek óvjának téged! (Hatvanszor kiáltva.) Claudius Augustus, teged vagy hozzád hasonló férfut kívántunk magunknak fejedelmül! (Negyvenszer kiáltva.) Claudius Augustus, te vagy a mi testvérünk, atyánk, barátunk; te nagy senator vagy, igaz fejedelem! (Nyolcvanszor kiáltva).“

Az a hallgatóra oly benyomást tehetett, mintha a senatus ülésterme örültek háza lenne, mikor e tisztes férfiak és vének az említett módon ordítottak, a mi lehet, hogy bizonyos rhytmus szerint és némi modulációval történt.

A rómainak minden ritka, abnormis, csodálatos iránt ismert előszeretete tette, hogy az Acta Diurnában különösen az a rovat virágozott, mely meglepő jelenségeket hozott: mint villámsujtott emberek és épületek, kis-ázsiai földrengések, üstökös csillagok, nagy pompájú temetések, ritka betegségek, utcai kravallumok, korcsmai kihágások stb.

Mihelyt a több lapból álló szám elkészült és hivatalosan felülvizsgáltatott, — a caezárok ugyanis néha szigorú cenzurat gyakoroltak, Tiberius pl.

szivlelünk, mert minden országban, de különösen egy olyan sok nemzetiségtől lakott országban, milyen a miénk, a törvényhozási és közkormányzati intézmények csak akkor lehetnek élet-erősek, az államalkotó nemzetre és az ország többi lakosaira áldást hozók, ha a történelmi jog talajából nőttek ki.

Ez okból nemzetiségi politikáknak is a nemzeti történelmi jog alapján kell elhelyezkednie, a mint el is helyezkedett eddig az összes törvényes intézményekben; erről az alapról nem szabad letérnie. Ezt az alapot pedig egész súlyával együtt a jogállam eszméje hordozza, az egyenlő törvény, egyenlő polgári jog és igazság hármasszikiabercen. Ezen elveknek vezérfénye mellett nemzetiségi politikánk nem téveszthet irányt, a mint nem is tévesztett a múltban sem, hanem biztosan megjelöli mindazokat a tereket, melyeken a nemzetnek erélyesen dolgoznia kell, hogy a nemzetiségeket megbékítse, meggyerje és őket a magyar államhoz szétválaszthatatlanul kapcsolja odafűzze.

Ezek után t. törvényhatósági bizottság, a beszédem első részében mondottakra való vonatkozás-al bátor vagyok a következő indítványt előterjeszteni: A közgyűlés utasítja a vármegye alispánját, hogy ezután időszaki jelentéseiben a vármegyében észlelt nemzetiségi viszonyokról, kellően megokolt és részletes adatokat tartalmazó jelentést terjesszen a közgyűlés elé.

Dr. Franciscy Lajos után a nyitrai választókerület képviselője dr. Janits Imre szólalt fel, aki az alispáni jelentést bírálva igen helyesen kiemelte, hogy a magyar kulturális intézmények a nemzetiségi vidékeken is sikeres igyekezetet fejthetnek ki, érvényesülhetnek nagy erővel ott is, a hol a nemzetiségi öntudat kifejlődött s a politikai és társadalmi szervezkedésnek alakjait öltötte magára. Ehez azonban multhatatlanul szükséges, hogy a magyar kultúra tényezői, a helyzet alapos ismeretével bírjanak és feladataiknak nagyságához arányosított eszközökkel rendelkezzenek. Beszéde végén indítványt nyújtott be, mely szerint a közgyűlés egy 5 tagú bizottságot választ, melynek feladata lesz, a vármegye nemzetiségi viszonyait tanulmányozni és tapasztalatairól, tanulmányainak eredményéről az őszi közgyűlésen kimérítő jelentést tenni.

Nagy figyelemmel hallgatta ezután a közgyűlés Mérey Lajos fejtegetéseit, aki ezt a kérdést is azzal a mesteri dialektikával, az alapos és a dolog melyere pillantó felfogással azzal a gyakorlati érzeléssel tárgyalta, melyet e nagy horderejű kérdésnek tervszerű megoldása követel. A szónok azokat az erőket, melyek a nemzetiségi területeken a magyar állameszme védelmében működnek, elegendenek tartja, mert hiszen éppen ezen erők gyengesége folytán romlottak meg azok a területeken a nemzetiségi viszonyok, éppen

egy ízben pusztán szánandó irigységből kitörött a különfélekből egy hirt, mely egy építész kiváló alkotását dicsőítette, — akkor az egyes lapokat több diktáló között, kik tán a segédszerkesztőknek felelték meg, kiosztották. Mindegyik külön terembe vonult, melyben néhány száz rabszoiga várakozott a szükséges íróeszközzel felszerelve.

Ezek az írórabszolgák hihetetlen ügyességgel bírtak a diktálás után való írásban. Rövid idő alatt nagyszámu példány készült el, melyeket a legérdekeltettebbek között, — az udvar, a hatóságok, a patriciusi családok között szétosztottak.

Ezután újból kezdődött a diktálás. A második kiadással a városi előfizetőket elégitették ki. Egyes könyvkereskedők és vállalkozók a saját szakállukra többszörösítették tán mindjárt az első példányról; mindenesetre azonban néhány rövid óra alatt az Acta Diurna az egész Róma kezében megfordult, a nyilvános helyeken ép úgy, mint magán házakban, mivel minden művelt rómainak megvolt a maga száma.

A következő kiadás a szélrózsa minden irányában a provinciákba ment. Ovidius Fekete tenger mellett száműzetési helyén, Tomiban ép oly jól értesült a Rómában törtentekről, mint a forumot napról-napra taposó polgár. A „római újság“ az érdeklődés központja volt az összes hely-

ezen erők gyenge ellenálló képessége következtében szenvedett ott a magyar ügy súlyos vereségeket. Ennélfogva szóló szükségesnek tartja, hogy azon területekre kiterjedőleg a vármegye állami segítséget kérjen, s ezen segítséggel a megye szeneci, miavai és vágyhelyi járásaiban külön főbíróóságok állíttassanak, melyek egyedül és kizárólag nemzetiségi ügyekkel foglalkozzanak. Ilyen értelmű indítványát a közgyűlés élénk helyeslése között terjesztette be.

Mérey Lajos hatalmas beszéde után Markhot Gyula alispán emelt szót, aki feszült figyelem között válaszolt az előző szónokok beszédeire, kijelentvén mindenekelőtt, hogy a jelentésében említett iskolák és egyházi területek alatt, melyeknek a nemzetiségi akció támogatásában szerepet tulajdonított, nem értette a *katholikus egyház iskoláit és hitközségi szervezeteit*, minthogy a katolikus egyháznak tót iskolái és tót hitközségi szervezetei nincsenek.

Dr. Kramolin Viktor főispán a vita anyagát összegezvén, dr. Janits Imre indítványát ajánlotta elfogadás-ra, Mérey Lajos és dr. Franciscy Lajos indítványait pedig beható mérlegelés végett kiadandóknak vélte a megválasztandó 5 tagú bizottságnak. A közgyűlés a főispán előterjesztését egyhangulag elfogadta, s egyúttal az indítványozott bizottsági tagok számát 6-ra kiegészítve, ezen bizottság tagjaivá megválasztotta Markhot Gyula alispán elnökölte alatt gróf Eszterházy János, Mérey Lajos, dr. Janits Imre, dr. Kostyál Miklós, és dr. Franciscy Lajos bizottsági tagokat.

Delutáni ülésen bejelentik még, hogy júli 1-én a 12. gyalogezred 200 éves fenállását ünnepli, erre dr. Kostyál Miklós Komáromba küldetik és a legénység megvendégelésére 250 kor. szavaztatik meg.

Sándorfi Nándor mint a póstyéni járás bizottsági tagja követeli, hogy a nemzetiségi izgatóságok társadalmilag bojkottáltassanak.

Habár a maga részéről kiemeli, hogy a vidéki hatóságok azokat elnevezik pánsziávkoknak, kik visszaéléseiket ostorozzák.

Ezután Ajtics Horváth Dezső a cigányok letelepítésénél szólal fel az ellen, hogy a lopásban felnőtt kóbor cigányokat a községekbe telepítsek. Mondja, hogy a községek ököllet meaneak majd egymásnak, hogy nekik valahogy cigány ne jusson, ajánlja, hogy a cigány gyermekeket állami intézetekben nevelés által kell a civilizációnak visszaadni.

A pogram, i, tuzsinai, holiesi törvényhatósági bizottsági tagok választása 1907. évig tartó

tartóságokban. Az atlanti ocean partjain ép ugy kapható volt néhány sesterciusért, mint a batavok földjén, vagy az északi Eboracumban; sőt a külföldre is a parthusok és indusokhoz is és a germán fejedelmek udvaraiba, akik különben nagyobbreszt bírták a romaí kulturát, számos példányt küldöttek.

Ha az Acta Diurnának csak egyetlen egy évfolyama maradt volna fönn, úgy jobban ismernök a régi Róma képét, mint az összes történetírók, költők, feliratok és emlékekből számos kutató folytonos és fáradságos studiuma által töredékesen adott ismertetéseiből; mert bár az Acta Diurna hivatalos lap volt, következöleg az államkormány szellemében íródott, mindazonáltal a kor képét teljesen visszatükrözte.

Eddig azonban hiába kutattak az értekes kincs után, a birt ugynevezett Fragmenta Dodwellianák pedig ügyes hamisítványoknak bizonyultak. Legujabban mégis találtak valamit az Acta diurna Urbis nevű romaí lapból, mely kutatásnak, ha dusabb eredménye lesz, remélhető, hogy az enemű nép-pszichologiai és kulturtörténeti érdeklődés kielégítést nyer.

Idegen források nyomán: Tichy C.

érvényesül a galgóciban (1904. végeig tartó érvényesül) június 12-ére tüzetik ki. Előkök Pogrányban Majthényi Géza, Tuzsinán Kozma Ede, Helicsen Papánek Lajos, Galgócon pedig Fodor József lón kijelölve.

Dr. Tóth János kérdőre vonja az alispánt, hogy mi oka annak, hogy egyes kerületekben mai napig sincs elintézve egyes megyebizottsági tagok igazolása?

Sandorffy Nándor figyelemmel meghallgatott rokonszenves előadásában vázolja a választási visszaéléseket a póstyeni járásban. Az alispán kijelenti, hogy az igazoló választmány nem jött soha össze határozatképes számban. Jövőre a bajon majd segítve lesz.

Ujdonságok.

Személyi hír. Sevesik Gáspár, nyitrai kir. tablal. bíró hosszabb külföldi utjáról vizsztatérve Bafatonfűre érkezett.

Egyházi kitüntetés. Chilkó Pál, zliechovi segédlelkész, ki mint csoportvezető részt vett a legutóbbi magyar római zarándoklatban, fáradságának elismerésül ő Szentsege által „di benemerenzia“ nevű pápai érdemkereszttel lón kitüntetve Melegen üdvözljük!

Bérmálás. Bende Imre püspök ur ő méltósága pünkösöd másod-ünnepén Nyitrán a város ket plebániájához tartozó hívek között a bérmálás szentségét osztotta ki. A város ez alkalommal már a kora reggeli órákban megélenkült. Ünnepelőbe öltözött emberek raja, feherruhás, koszorúkkal ékesített leánykák festői csoportjai, ünnepi mezben csillogó fűseregek tödultak az alsóvárosi plebánia templom felé, melynek belsejét a közönség már jóval a szertartás előtt szüntőlgtte meg. Pontban nyolc órakor érkezett meg szép díszhíntóján a püspök ur, a kit a templomtérben hullámzó nép, melynek csak a kisebbik része ferhetett el a templomban, tiszteletteljesen üdvözölt. Az „Ecce sacerdos“ hangjainál, a papság kíséretében vonult be a fópásztor a templomba, a hol azonnal kezdetet vette az ünnepélyes nagy mise, mely után Hevera János s. lelkész és adminisztrátor a nap jelentőségéhez mért ünnepi sz. beszédet mondott. Predikáció után megkezdődött a bérmálási szertartás, mely délután 1/2 ig tartott. A szertartás végén az ősz fópásztor megható szavakat intézett a megbérmáltakhoz, figyelmeztetvén őket hitük megvallásának és gyakorlásának köteleességeire, melyeknek teljesítését a bérmálás felvétele által ünnepélyesen megígérték. A hosszú szertartás alatt a rendet a városi rendőrség és a tűzoltóság tartotta fenn. A megbérmáltak száma 1294, mely az eddigi összes bérmálásoknál mutakkozó számot jelentékenyen felülmulja.

Halálozás. A gráci anyaegyházhoz tartozó igralmas testvérek visitatora *Müngersdorf Vilmos*, lazarista atya f. hó 18-án, rövid szenvedés után, életének 81. évében Grácban elhunyt. A megboldogult három évtizedet meghaladó időn át állott a gráci igralmas testvérek osztrák és magyar tartományának élén, s ezen idő alatt lankadatlan buzgalommal, fáradságot nem ismerő kitartással és kötelességerzettel töltötte be nehez hivatalát, melynek vezetésében elenyészhetetlen érdemeket szerzett magának a gondjaira bízott kongregáció anyagi és szellemi gyarapodása körül. Alatta több száz új ház nyílt meg, intézetek, kórházak, menedékhelyek, lencházak stb. humánus intézmények szolgálatában álló igralmas néekkel, a kiknek közkedveltsége, a köztiszteletben magasan kidomborodó őszinte népszerűsége a boldogult alatt virágzásnak ugyszólván teljét érte el. Általános szokása, jó értelemben véve a szót, divattá lett az emberbaráti intézményeknél, különösen a kórházakban gráci igralmas testvéreket alkalmazni. A kongregációnak ez a páratlan felvirágzása Müngersdorf nevéhez fűződik, az az ő apostoli buzgalomának érdeme, de egyuttal nagy faradalmainak legszebb és legmaradandóbb földi jutalma. A boldogult egyebként a seckau herceg-püspöki szentszék tanácsosa volt, és a Ferenc József-rend III. oszt. lovagja. Temetése oriai részvet mellett mult szerdán ment végbe. A gyászszertartás a seckau herceg-püspök végezte. — Nyugodjék bekeben és aldott legyen emlékezete. — Gerháth Mihály, nyitrai kerületi hely. esperes, darázi plebános, életének 72-ik évében f. hó 23-án rövid betegség után elhunyt.

A megboldogult mintegy tíz nappal ezelőtt Pogrányban évrzáró iskolai vizsgán, melyen hivatalból megjelent, meghült, mely betegsége ágyba döntötte, úgy hogy az utána nála megtartott évrzáró vizsgán már meg sem jelenhetett, sem vendégei közé nem jöhetett. Belgyuladás okozta fájdalmainak május 23-án reggeli órákban vetett véget a halál. A megboldogult csendes, visszavonult életet élt, nyilvánosan nem igen szerepelt, de katolikus irányu törekvéseinkben mindenkör megbízható segítő társra számíthattunk benne. A megboldogult szül. 1830. felszenteltetett 1855. segédlelkész volt Varnán 1858-ig. Innen adminisztrátornak küldetett Tyrchovára, hol egész 1864-ig működött; majd mint ideiglenes lelkész-helyettes Faesková egy ideig, honnan Moesonokra kápiánnak küldetett s itt maradt migiem 1868-ban a darázi plebániára helyeztetett át, hol tehát teljes 34 évet töltött. — Bezay Szilárdné, pozsonyi járási főszolgabiróné f. hó 23-án Pozsonyban elhunyt. A megboldogultban Tagányi Nándor barátunk, anyósát veszítette. Temetésén Pozsony megye alispánjával élen csaknem az egész vármegyei tisztikár vett részt. — Béke poraira!

A vármegyei nyugdíjválasztmány f. hó 13-án tartotta ülését, melyen a következők ügyei lónek tárgyalva: özv. Gaál Ferencné évi 216 kor., Adler Mór dr. özvegye évi 336 koronával lettek nyugdíjazva. Skoricza László ideiglenesen nyugdíjazva 884 koronával. Lipovniczky János szolgabiró 1901. évi fizetési többletnek megfelelő évi 140 koronával nyugdíja felemeltetett. Dr. Ötvös Bélának kérvénye érdemlegesen tárgyalva nem lett.

Panasz. A mult hétfői bérmálás alatt két városi polgár, névszerint Jedlicska Lajos rézműves és Chnapko Imre kalapos mester a rendőrség részéről, mint hozzáuk beküldött panaszukban említik, igen sértő elbánásban részesültek. A rendőrmester állítólag durván rájuk rivalt és e közben olyan, a vallásos érzést is felhaborító kifejezést használt, mely mindenesetre ellenkezik a rendőri ténykedés komolyságával, főképp pedig a közönséget megillető figyelemmel. — Eddig a panasz. Mi azonban azt hisszük, hogy a rendőrmester pillanatnyi felindulásában ejtette ki a sértő szavakat, a tolongás okozta zűrzavarban, a mikor utóvégre a rendőrség sem állhatja meg mindig a türelem próbáját. Az ilyen incidenseket annál inkább el kell felejtetni, mert a rendőrség egészben véve jól végezte a dolgát.

A trónörökös udvarából. Lányi József besztercebánya-egyházmegyei áldozó pap, pápai kamarás, Ferenc Ferdinánd trónörökös magyar társalgója és házi papja, a mult héten Nyitrán időzvéen, érdekes apróságokat közölt a trónörököséről és udvartartásáról, melyek eléggé élénken jellemzik Magyarországot jövőnd királyának szellemirányát. A trónörökös a szigorú rendnek és a pontosságnak embere, a miben nagybátyjára, a királyra ütött. Családi hagyományaihoz híven, mély vallásosságú férfiú és környezetétől is az egyház parancsainak szoros betartását megköveteli. Életmódja egyszerű, a tékozló pompát és fényűzést nem kedveli, szórakozásai is nemesen egyszerűek, drága szenvedélyei nincsenek, a miben a mágus világ számos tagjának példaképpül szolgálhat. Legkedvesebb szórakozása a vadászat, de azt is csak akkor űzi, ha a kezein megforduló katonai és diplomáciai ügyek időt engednek neki arra. Mert a trónörökös már most a király meghitt magántanácsosai között foglal helyet, a kivel a felség a két állam minden fontosabb katonai és politikai ügyét közölni szokta, hogy bevezesse őt a nagy monarchia közviszonyainak ismeretébe, hogy beavassa őt az uralkodás művészetének beisó titkaiba. És Ferenc Ferdinánd rendkívül komolyan fogja fel nagy hivatását. Folyton tanul, a két állam állapotai iránt a legélenkben érdeklődik, a nyomatékossabb ujságcikket, ha olyan nyelven jelennek meg, melyet ő nem ért, lefordíttatja magának, a személyéről és szerepléséről uralkodó közfelfogásról is a legalaposabban tájékoztatja magát. A magyar

nyelvet már egészen folyékonyan beszéli, de azért még mindig nagy szorgalommal és valóságos ambícióval gyakorolja magát benne, hogy a legkülönfélebb tárgyakról könnyen és szabatosan tudja magát kifejezni. Tudományos képzettsége sokadalú, a jogban szakember, a kit a király is sok kérdésre nézve konzultál. Tartózkodási helye télen a bécsi Belvedere, nyáron a konopisti kastély, melyben a főhercegnek, mint az eszte-hercegi korona örökösének, roppant kincseket érő műgyűjteménye van. Családi élete példás, neje Hohenberg hercegnő maga a kellem. kinek egész megjelenésében a női szendesség és báj ritka tökélyű összhangba olvad. A főherceg rajogva szereti nejét, kivel megépítette a boldogság hajlékát, mely fölött örömkoszorúból meennyezetet csinált a hitvesi szeret őrangyala. Mindaz, a mit a főhercegről az ő legmeghittebb környezete tudhat, a monarchia népeit a legszebb reményekre jogosítja. És biztosak vagyunk róla, hogy ha elérkezik a nap, melyen Ferenc Ferdinánd a magyar királyi trónra lép, a nemzet tapsok között teszi fejére Szent István koronáját.

Tréfas irodalmi estély lesz a jövő szombaton a nyitrai színházban. R. Kovách Laura ismert recitátornő érkezett Nyitrára, hogy a F. M. K. E. javára előadást tartson. A recitátornő úgy a fővárosban, mint a vidéken talentumával élénk feltűnést keltett és több iskolai főhatóság-tól dicsőítő elismerésben részesült. Kiváló művészi képességeire felhívjuk a közönség figyelmét.

25 éves jubileum. Kunszt János kántortanító ez évben tölte be tanítói működésének 25-ik évét, mely időből 22 évet egy helyen, a nyitrai egyházmegyébe kebelezett F.-Elefant közsegben töltött el úgy egyházi, mint világi előjáróinak, valamint a közseg lakóainak teljes megelegedésére. — Mi, ki őt, mint derék szorgalmas tanítót, jóbarátot és kitűnő családapát mindenkor szerettük, kívánjuk, hogy adjon Isten neki erőt és lankadatlan kitartást további működésében. Kartársai nevében Ács Ignác, tanító.

Segédkönyv a pápai ünnepekhez. A Magyarországi Kath. Egyesületek Országos Szövetségének kiadásában hasznos segédkönyv jelent meg a XIII. Leó pápa jubileuma alkalmával rendezendő ünnepekhez, melynek kath. egyleteink, iskoláink igen nagy hasznát vehetik. A fűzetben benne van Erdősinek kiváló becű drámai képe „Hódolat Leónak“, a mely egyleti előadásokra igen alkalmas. Azonkivül a pápa életrajza, több szavalásra alkalmas költemény stb. Ára 30 fillér. Megrendelhető az Országos Szövetség irodájában, Budapest, Molnár-utca 11.

A gazdaközönség figyelmébe. — Nyitrai Gazdasági Egyesület tudatja a t. gazdaközönséggel, hogy Bellán Matyas bács-csebi kender és kötélárú kereskedő Nyitrán kéve köteleinek bizományi üzletet nyitott. A gazdaközönség érdekeit véljük szolgálni, midőn a gyárossal kötött egyezség alapján a kévekötelek olcsó és könnyű beszerzését biztosítottuk. A Nyitrai Gazdasági Egyesület, nemkülönben a Nyitrai Központi Hitelszövetkezet kötelekébe tartozó összes vidéki hitel- és fogyasztási szövetkezetek tagjainak 2% engedményt és azonkivül 3% pénztári engedményt sikerült kieszközölni, ez utóbbi 3% engedmény elmarad, ha a számla összeg négy havi határidő alatt fizettetik ki. Felesleges beszélünk a kévekötel praktikus és hasznos mivoltáról, annak sok előnyeit és gyakorlati értékét minden gazda ismeri. Ismerve a céget, áruinak minőségét és azt, hogy ez irányban ő az egyedül magyar gyáros, a gazdaközönség figyelmébe áruit melegen merjük ajánlani. Megrendelések eszközölhetők a Nyitrai Központi Hitelszövetkezet (Gazdasági Egyesület) helyiségében.

„Homestead“. Nyitrai megye mult heti közgyűlésen tárgyaltak Szabadkaváros átiratát a homestead létesítésére Magyarországon. Az idegen szót különféle módor ejtették ki. A főispán tamaszkodva az angol regulára, hogy az „ea“ i-nek ejtendő ki, mindig „hómstid“-ról beszélt. Csakhogy az angol szabály rendesen akkor hagyja cserben az embert, mikor szükség van alkalmazására. — Dr. Kürth David beszédében éppen az ellenkező hibába esett, az „hómstid“-nek ejtette ki. Dr. Kállay incselkedve sug neki:

„h'mst'd'! — Egyedül helyesen Emődy József ejtette ki: hómsted; látszik, hogy nemcsak a lényeggel, hanem a névvel is tisztában volt. — Vegül dr. Bangha S. a főispán iránti lojalitásból, jobb meggyőződése ellen is homistidot mondott. Mérey Lajos látván a bábeli nyelvzavart, a legokosabb módot választotta — mint rendesen — mert jóllehet mintegy 20 percig tartott beszédet a homsteadről, ez idegen szót nem vette ajkaira.

A kath. egyesületek hódolása XIII. Leó pápa előtt. A Kath. Egyesületek Országos szövetsége elhatározta, hogy a jubilaris pápának egy hódolati albumot küld, melynek lapjait a kath. egyesületek tagjai írják alá. Az e célra szolgáló aláírási lapokat már szétküldte az egyesületekhez az Országos Szövetség irodája. A mely egyesület nem kapott volna, vagy több aláírási ivre lenne szüksége, forduljon egyenesen az Országos Szövetség irodájához (Budapest, Molnár utca 11.), honnét azonnal fognak küldeni.

Nagy Surány haladása. Nagy-Surányban, a járás tevékeny főszolgabírájának, Turchányi Ödönnek kezdeményezésére, évek előtt tervbe vett utcarendezés az idén immár befejezést nyert. Mult évben — ugyanis — az utcák kocsitja tetemes költséggel ki lett kövezve s vasoszlopokon gazolin-világítás bevezetve. Folyó év tavaszán pedig a kocsitak mellett két oldalt kettős fasorral, sármentes gyalogutak készültek és ott, hol lehetséges volt, a házak előtt egyenes vonalban mindenütt bekerített csinos virágos kertek letesültek, miáltal a község meglepőleg szabályos és tetszetős külöt nyert. A rendezés befejezését képezi az utcáknak és tereknek, valamikor itt szerepelt, lakott, vagy birtokkal birt történeti személyek nevével való, megfelelő elnevezése. E tekintetben az érdem Matunak Mihálye, kinek történeti kutatásain alapuló tervezetét a községi képviselőtestület elfogadva, mártól fogva a régi nevek eltűntek és díszes jelzőtáblák hirdetik, hogy Suránynak van Ország Mihály-, Bercsenyi-, Vesselenyi-, Nvry Ferenc, Czobor Adam-, Kuruc-, Illesházy- és Károlyi-utcája, Bosnyak Tamás- és Erzsébet-tere, Forgách-sora, Szeghy- és Baross-utja és Stibor-köze. Nagy-Surány ezen ténye által nemcsak a hazafias kegyelelnék tett eleget, hanem egyúttal megővta azon történeti nevek helyi vonatkozású emléket is. — Ezzel kapcsolatban jelzi tudósítónk, hogy Monori szintársulata kedden, szerdán és esütörtökön nem — mint jelezte volt — Verebelyen, hanem a Surányhoz közelebb levő Ujvárbán játszik.

A kir. ügyész úr figyelmébe! Vettük a következő sorokat: Stepanon mult évi december hó 5-én délután fel 6 órakor Szprusan-szky Pál névű köz-égi csordást a községi bika-istállóban halva találták, de oly állapotban, a mely nem természetes halál állapotát mutatta, hanem erőszakos halált. Azt mondották, hogy az egyik bika nyomta agyon, a mely állat egyik oldalán erős láncra volt kötve, tehát eleresztve nem volt, a mint ezt az egyik tanu határozottan tudja, mert szemével látta. Az agyon nyomott embert nem a bika oldalán vagy alatta találták meg, hanem hátsó lábaitól elég távol. Az ember nem volt szétlapitva, a nála levő óra sértetlen volt, pedig az ilyen hatalmas állat, a mely legalább 7 métermázsát nyom, óriási erejével es süllyánál fogva, pogácsává lapitana az embert. A levétköztesnél azt találták, hogy az agyonnyomott ember lágyeka kékfoltos az útesektől, a kezei szintén kek, vérrel aláfutott foltokat mutattak. Az elhunytnak a felesége azt mondja, hogy ennek az életet nem bika, de emberi kéz olthatta ki. Az embert eltemették, semmiféle kommissió sem jött ki az ügy megvizsgálására, pedig ugyanazon hónapban Morvaóron, mikor két uri leány vízzel töltött pisztolyokkal szülei kertjében oltotta ki sajátkezüleg életét, a kommissió kijött, pedig az öngyilkosság kétségtelen bizonyítékai, a pisztolyok ott találtak a holt tetemeknél, miért ment ki oda a kommissió és miért nem faradt ki a szegény csordához, mert legalább megnyugtatták volna a szegény, elgyötört asszonyt.

Oltárszentelés. A trencsenmegyei nagydivinai katolikus hívek lélekemelő ünnepélynek voltak szemtanúi folyó hó 19-én. — Ekkor szentelte meg ott Gasparez Ignác neszulusai plébános az új Jézus Szentseges Szive szép oltárát. Az alkalmi szent beszédet Kmetykó Károly segédlelkész tartotta. — Az ünnepély tenyet a szép számú assistentia mellett a helybeli és vidéki intelligencia jelenlete is emelte. A ki a nagy divinai templomot úgy három év előtt megtekintette, az bizonyosan nem ismerne rá most — az alapos renoválás után. Különben itt volt már ennek az ideje. Koronája ennek lesz az ottan

folyó évi június 7 én megkezdődő szent misszió-renoválás, melyet két kassai dominikánus páter fog végezni. Az első (alap) szent missziót ott 1900. évben a nagyszombati Jézus-társaságok végezték, kik most a tót nyelvet beszélő páterek csekély száma miatt ez időre szent missziót nem tarthatnak. Pedig nagy kar.

Pozsonyi mezőgazdasági kiállítás. A nyitrai megyei gazdasági egyesület részéről Jeszenszky István suránkai földbirtokos szépen összeállított terményeivel a II. mezőgazdasági országos kiállításon részt vesz. Különösen árpája lesz az, a mely a legnagyobb valószínűség szerint általános feltűnést és sikert fog aratni. — Gróf Károlyi Lajos tömegyeri uradalma a pozsonyi kiállításon nagy számú állattal vesz részt. Kiállítja saját nevelésű angol telivér kancáit esikóival, szépen fejlett és a magyar jellegű gyönyörűen magán hordozó magyar bikákat. Párátlanul fejlett mangalica sertéseit és nagyhirű electoral-negretti juhait.

Nagy-Tabolcsány és vidékének fiatalsága június hó 1-én a tavarnoki „Aranybárny”-hoz címzett vendégfogadó kertjében zártkörű táncvigalmat rendez. Kezdeté délután 6 órakor. Beledti-díj személyenkint 2 korona, családjegy 3 korona. A tiszta jövedelem a Felvidéki Magyar Közművelő Egyesület javára fordítatik.

Kistőzsdések panasza. Így tavasszal és nyáron, mikor a vidéki kereskedelem szünetel, a mostani idők jövedelmével úgy vannak mint Faraó tehenei — a sovány tehének t. i. megették a kövéreket — jobban örködnék a kereskedők jogaik fölött és a méltánytalanságot hamarosan észreveszik. Így általános a panasz Farkasdon a tekintetben, hogy a kormszakat egyre szaporítják. A nép eladósodását és elszegényedését ez nagyban növeli, a tisztességtelen verseny és a törvény átépése révén. A financ urak jöteknak kihatása a farkasdi tőzsdékre is legjobban kiterjed a megyében. Csak néhány het előtt emeltek fel panaszhangjukat és már ismét megszaporították a kistőzsdések számát kettővel. Csak zörgetni kell s nyitattik! Már alig van bolt Farkasdon, hol hiányozna a trafik; még a botkaközi 5-6 viskónak is kiadtak. Mitől jó ez? Hiszen alig jut egyre 20-30 kr. napi forgalom.

Gazdakörök szövetsége. A Magyar Gazdaszövetség a f. évi június hó 12-én, esütörtökön, d. u. fel 4 órakor Budapesten a vármegyeház dísztermében egy értekezletet tart, melyre ez úton is meghívja a lelkes, tanító és jegyzőket, valamint mindazon birtokosokat, kik a földmivelők szervezkedésénél közreműködni hajlandók. Miután lehetséges, hogy ingyenes elszállásolást kaphatnak az értekezleten megjelenők, amennyiben tehát erre reflektálnak, sziveskedjenek ebbeli szándékukat szíven június 1-ig tudatni. A jelentkezők felaru vasutimenetjegy váltására jogosító igazolványt kapnak, ha közlik pontos címüket s azon vasuti állomás nevet, honnan elindulni akarnak.

A magyar kisipar helyzete.

A fenti cím alatt a következő sorokat vettük: Számos intézkedése a törvénynek a helyett, hogy az iparosokat megvédené, magára az iparoságra nemcsak hogy visszaszámított teremt, hanem egyúttal élesen belevág a kisiparoság existenciájának kérdésébe is. Például jogtalanabb, károsabb konkurrens kevés van az iparosoknak, mint a fegyver-ipar. Nagyobb fogház és börtönszékelyeken 100-nál is több rab-munkás egy vállalkozó javára, vagy ami még méltánytalanabb a fegyveripar igazgatóság házi kezelése alatt allandóan kisebb-nyobbb mértékszerinti megrendeléseket teljesít.

A közelmúlt hetekben is éreztük mi helybeliek az efféle versenynek hatásait. Munkásainkat foglalkoztattuk egész teli idő alatt, adónkat természetesen meg kellett fizetnünk, és a husvétünnep előtt pedig befészkelte magát egy moly, mely nem tudom mi okból és kinek a jövőitől, öt-hat napig itt csatangolt, és elaraszította a várost rab cipőkkel, elhalászva az itteni iparosok elől a keresetet.

Remeljük, hogy a jövőre az iparhatóság figyelmé meg is megakad az ilyen eljáráson, mar csak szociális szempontból is. Igaz ugyan, hogy a jobb izlésű, intelligens közönség nem veszi az ilyesféle, de meg is előfordul, hogy a tolakodó kínálat beránt egyeseket. Mar pedig az igazán rosszul fest, ha egy összetakott komisz rabcipőhöz negyven forintos rendes öltönyt visel valaki.

Az iparosok általános nyugdíjnyelve, a külföldön gyártott labbelik behozatalának megszorítása, a kereseti adóügy rendezése, s-otcsok és divatkereskedők üzletkörének korlátozása, a megrendelésekről szóló törvény megvédése és a szakoktatás ügye még nincs végleg rendezve. A szakoktatás ugyan már négy év óta folyik ország-szerte, s már is igen szép eredménye van, a mennyiben a magyar cipészipar annyira kifejődött izlésben, hogy Európa első iparnemzetével versenyez.

Megis a közelmúlt képviselőházi viták alkalmával, — azt hiszem Kubik képviselő ur — szemébe vágta a magyar iparosoknak, hogy elbetelelenek; persze a t. képviselő ur nem gondolja azt, hogy az élelmesség nem mindig fér össze a tisztesség és becsületességgel. Mert hát bizony a kisiparos ki van tevé mindenféle fondorlatoknak, különösen a cipészek egyes kereskedők részéről. Például bemegy egy vevő a divatárú-üzletbe kalapot vagy nyakkendőt venni, az élelmes kereskedő addig fogja a karlsbadi és mindenféle című gyári cipőt kínálni, míg a vevő, kinek eszeágbán sem volt cipőt venni, kapacitálva lesz, mert az élelmes kereskedő elhítteti a vevővel, hogy az jobb és szebb, mint a mit a cipész által csináltat, nohat az efféle élelmességből a szolid, becsületes iparos nem kér, mert két-három heti vizelet után az élelmes kereskedő által lesinfelt cipészhez kell vinni alapos javítást végett a cipőt.

Mindeme felsorolt sérelmek dacára nem esüggedünk mi, kisiparosok; tanulmányozzuk, fejlesztjük szorgalmasan iparunkat, bizonyoság rá a mult hetekben Nyitrán is megtartott szaktanfolyam, melyet Laczina Ármin szaktanító szép eredménnyel vezetett.

Ezzel a fegyverrel, a folytonos tanulással fogunk küzdeni, hogy szolidan szolgáljuk a közönséget, mely bizonyára pártolni fogja a hazafias, törekvő magyar iparosokat.

Mint hogy ma már a levegő is tele van azon jelszavakkal, hogy partoljuk a magyar ipart, tehát én is azon szellemes jelszóval végzem szerény soraim, melyet dr. Horváth János a szegedi kongresszuson hangoztatott, hogy: „Talpra magyar, de magyar talpra!” *Csernyák József.*

A közönség köréből.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Nyilatkozat. E lapok 1902. évi január 12-én kelt 2. számában megjelent, a nyitrai m. kir. pénzügyigazgatóság figyelmébe ajánlott s adóügyek miatt Tomek Antal jelelegi egbelli jegyző ellen intézett cikkre vonatkozólag ki kell jelenítenem, hogy én a fent nevezett jegyzőt sem jellemében, sem becsületében sérteni nem akartam. — A jelzett cikk csak a fel helytelen információja és bemondása alapján történt s igen sajnálom, hogy a felek félrevezettek. Belátva tévedésemet — a nyitrai m. kir. pénzügyigazgatóság által elrendelt vizsgálat folyamán is meggyőződést szerzettem — mint tisztseges emberhez illőnek tartom sajnálatomat kifejezni a történetek felett. — Egbell, 1902. május 16. *Brtoss Endre s. k.*

Elismerés. Juhari Károly nyitrai templom-festő valóban ügyes szakértéssel és lelkiismeretes gondnal elhanyagolt templomomat. Bebizonyította nálam, hogy mester a plasztikus festés és a templomi olajfestés terén. Szolid volt az ár, melyet kikötött magának, szolid volt a munka, melyet végzett. Legteljesebb elismerésemet érdemelte ki. Csermend, 1902. évi május 23. Dr. Janda József.

A t. közönség szives figyelmébe.

Van szorenesém a t. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a **dévény-ujfalusi mész- és köiparvállalat és az egyesült téglá- és cementgyár r.-társaság** képviselőtében **Nyitrán, Erzsébet-ut 13. számú** házban

r a k t á r t

nyitottam, hol I. rendű, elismert kítűnő minőségű **darabos és oltott fehér meszet**, I. rendű **portland és román cementet**, ugyszintén **kavicsot** különböző nagyságban és bármily mennyiségben a **legolcsóbb áron** bármikor árusítok.

Kiváló tisztelettel **Friebert Miksa.**

Sirkőraktár NYITRÁN!!

Van szerencsém a t. közönségnek tudomásul adni, hogy **Nyitrán, Plébánia-utca** Szirányi-féle házban

nagy sirkő- és kőfaragói raktárt

nyitottam, és azon helyzetben vagyok, hogy a legnagyobb igényeknek is megfelelő **siremlékek, családi sirboltok és egyéb kőfaragói munkákat** bel- és külföldi anyagokból leggyorsabban és legmértányosabban szállíthatok.

Förster Albert
és. és kir. udvari kőfaragó-mester.

1-6.

PÉCS EDE

fűszer-, csemege-, bor- és ásványviz-kereskedése

Nyitrán, Vármegye-utca 1. sz.

Ajánlja a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe dúsválasztékú

ásványviz-raktárát,

melyben a következő közkezdveltségnek örvendő **friss töltesű hazai és külföldi** forrásvizek mindig készleten vannak.

Magyar ásványvizek. Külföldi ásványvizek.

Borszéki.
Budai.
Luh.
Polenai.
Szolyvai.
Margit.
Hunyadi.
Salvator.
Parádi.
Csizi.
Mohai.
Szántói.

Billini.
Emsi.
Giesshübl.
Guber.
Gleichenbergi.
Halli.
Levico.
Karlsbadi.
Marienbadi.
Preblau.
Ronceno.
Rohitsi.
Seltersi.
Luhačovici.

A t. szőlőbirtokosok figyelmébe ajánlok elsőrendű **kék-követ (vegytisztát)** és **fehér hosszú raffiát.**

Csépléshez!

A Magyar Általános Kőszénbánya r.-t.
BUDAPEST.

Ajánlja:

Tatai Királdi Sajó-Szent-Péteri Doroghi Tokodi Ebszőnyi Mészpor trágázáshoz jó minőségű szeneit rendkívül jutányos áron.

Tatai tojás szén (brikett)!

!! EBSZŐNYI MÉSZI !! 3-3.

A tatai tojás szén (brikett) minőségben vetekedik a porosz szénnel és sokkal olcsóbb!

Az arc és kezek üdeségét, szép fehér színét (theint) elérjük, ha

a „LILIAM-TEJ” arc-crèmet

állandóan használjuk, mely rövid időn belül eltávolít pattanásokat, szeplőt és kiütéseket, az arcot bársonysimává és ruganyossá teszi; hozzávaló **Liliom-tej-szappan**, valamint **Liliom-pouder** is kapható **Esztergomban**

S. ROCHLITZ ARTHUR

gyógyszerésznél, a „Fekete sashoz” címzett **Hercegprimási udvari és Vármegyei** gyógyszer-tárban, valamint minden vidéki nagyobb gyógyszer-tárban.

Postai megrendelések gyorsan és pontosan esakis utánvét vagy a pénz előleges beküldése mellett jutányos áron eszközöltenek.

Próba-tégely 70 fill., rendes tégely 1 kor. Liliom-szappan 70 fill. Liliom-pouder 1 korona és 50 fill. 12-12.

Jó és olcsó órák

3 évi írásban kiállított jótállással küld magánosok részére

Konrád János

órágyár és aranyemlék kivitelei háza

Brüx ben (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra 3 frt 75 kr
Valódi ezüst-rem.-óra 5 frt 80 kr
Valódi ezüst lánc 1 frt 20 kr
Nickel ébresztő óra 1 frt 95 kr

Cégem a császári és kir. sassal van kitüntetve, több kiállításon arany és ezüst érmekkel lön kitüntetve és ezekre menő elismerő levelekkel rendelkezik. (5-53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

Himző munkákra

kiválóan alkalmas

PFÄFF-varrógépeit

ajánlja

Szlávik Konstantin Nyitrán,
Plébánia-utca 4.

A **Pfaff**-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól, **acél alkatrészekből** állanak az utolsó csavarig.

Erős anyagok feldolgozására, mint **ipari gépek** első helyen állanak. — Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló jótállást biztosítok.

Javításokat elfogadok. Árjegyzék ingyen.

Kiváló tisztelettel

Szlávik Konstantin,
mechanikus, optikus.

6-13.

WEIGL ANTAL

papi és polgári szabó Nyitrán.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel és külföldi szövetekből álló raktárát, valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III. Hauptstr. 120.
(saját házában).
Aranyermekkel kizárólag

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építő-mesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E viharmentes homlokzat-festékek, melyek mészből fölölködtek, száraz állapotban, 1 orakban és 46 különböző mintában kilétkint 16 krtól fölfelé szállítatnak és a mi a festék színisztaságát és tartósságát illeti, azonos az olajfestékekkel.

200 korona jutalék utánzások kimutatásáért.
Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve.

HATÁRKÖVEK

kaphatók

Morton József
építési anyagok raktárában
Nyitrán, Deák-utca 3. szám alatt.

„Védjegy.”

FERENCZ

pálinka (sósorszesz)
Vértess győgszerész féle

használatban a leghatásosabb. — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenképp legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt győrmódszerre (massage). Kiténo sikerrel használják köszvény, csúz, meghúlések ellen, bennúdsok, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-gőres, rosszullet, fejfájás stb. ellen. Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levélhordóknak általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen.

Valódi csak a mellékelt védjeggyel. — Egy üveg 30 fillér, 1 és 2 korona. Kapható: győgszertárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben. — Nyitrán: Czernyák R. és Einzinger Jozsef és társa uraknál. Általában ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, valamint közvetlen:

Vértess L. Sas-győgszertárában, Lugoson.

Egyedül valódi angol

Thierry A. győgszerész BALZSAMA.

Egészégügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvény mintavédelme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású győgszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legregebb hajokat. 2. Kiténo hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokhajónál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és szaggatást a testben. 5. Széliden mozditja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagy-zérű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájróhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőgést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos győghatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orvanc, kiütés, varrak, megfagyott s megegetett tagokra, ráh, fekély s bődruzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köszvényt, fűlfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld ajáca védjegyre Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab cartonokban. Ausztria s postaalomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K Bosznia és Herzegovina részére 4-60 K. Kevesebb nem küldetik széjjel. Székküldés előrefizetés v. előleg béküldése mellett.

Miért szenved ön? Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos győglulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

Thierry A. győgszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatánál rendkívül jó hatású a sebek győglulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utólrhetlen. A valódi czentifolia kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellhajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak esetében, továbbá mindenféle régi servek, láb- és csontnyilások, sebek, folyások, dagadt labak és csontrepedéseknek, vágás, szúzás, lóv és ütés által előidézett sebeknek; az idegen testek, pl. név, szálla, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál, vegre pokolvar, körömféreg, körömgüles, a lábnaak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fűlűgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Kéi tégely csomagolással, postaszállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvatodjék a hatásnélküli hamisítások vévésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van e az apáca védjegyem és cégem: Thierry (Adolf) Limited győglára az „Örangyalhoz” Pregradában, égetve.

Ezen győghatásukban felülmúlhatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatosabb, nem art sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménynyel járnak legalább az orvos érzékeit, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonlú feldicsért érték és hatá-nélküli úgynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készületben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezük:

Thierry (Adolf) Limited „Örangyal-győgszertár” Pregrada
(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)
Közp. raktár Budapesten TÖRÖK J. — Zagrábban MITTELBACH S. — Bécsben BRADY L. győglárakban.
(6-52)

Péküzlet és lisztkereskedés

napi 60 korona bevétellel, Nyitrán magános házban, elutazás miatt, azonnal átvehető. — Bövebb értesítés Nyitra, Piarista-utca 3. szám alatt kapható.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,
kénsavas ammoniakot,
Kovasavas kálit,
(dohánytrágyázásra)

40%-os
Kálitrágyasót

és egyéb műtrágyaféléket elismert kiténo minőségben legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitra.